

βών, ΑΠ 173/2015 ΠοινΧρ 2016. 285 (Εισηγ.: Π. Πετρόπουλος)),

(ι) οι ασκούντες τη γονική μέριμνα γονείς του νομίμως αντιπροσωπευόμενου ανηλίκου (ΑΠ 638/2014 ΠοινΧρ 2015.450 (Εισηγ.: Αγγ. Αλειφεροπούλου)),

(ια) ο δημιουργός του έργου, επί προσβολής πνευματικής ιδιοκτησίας, εκτός αν έχει συνάψει σύμβαση εκμετάλλευσης του έργου με τρίτον (ΑΠ 451/2014 ΕΛΛΔνη 55(2014). 1575 = ΠοινΧρ 2015. 368 (Εισηγ.: Αικ. Βασιλακοπούλου-Κατσαβριά)),

(ιβ) Η πτωχεύσασα ανώνυμη εταιρεία μπορεί να παραστεί για την ηθική βλάβη που υπέστη από τα διαπραχθέντα σε βάρος της αδικήματα, προ ή και μετά την πτώχευση, με δήλωση του τελευταίου νόμιμου εκπροσώπου, διότι η απαίτησή της αυτή δεν υπάγεται στις αιτιήσεις για τις οποίες νομιμοποιείται ο σύνδικος (ΣυμβΑΠ 2/2012 ΕΛΛΔνη 54(2013). 1496 (Εισηγ.: Κ. Φράγκος)),

(ιγ) στο έγκλημα της διατάραξης οικιακής ειρήνης σε χώρο δημόσιας ή άλλης υπηρεσίας νομιμοποιούνται και οι υπηρετούντες σε αυτή (ΑΠ 1490/2005 ΝοΒ 54(2006). 740 (Εισηγ.: Γ. Σαραντινός)),

(ιδ) στο έγκλημα της σωματικής βλάβης, ο φορέας του εννόμου αγαθού της σωματικής ακεραιότητας που υπέστη την προσβολή (ΣυμβΑΠ

694/2005 ΕΛΛΔνη 46(2005). 1553 (Εισηγ.: Φ. Καυμηνάκης)),

(ιε) η οικογένεια του θύματος (ΜΟΕ Αθηνών 497/2008 ΝοΒ 57(2009). 1445 (Σύνθεση: Ε. Λαμπροπούλου, Μ. Τζανακάκη, Σ. Τζουμερκιώτη)), στην οποία δεν συμπεριλαμβάνεται το πρόσωπό που, χωρίς πρόθεση μελλοντικής συμβίωσης γάμου, συζούσε με τον θανατωθέντα σε καθεστώς ελεύθερης συμβίωσης (θέση όμως που επιδέχεται κριτικής, βλ. ΜΟΔ Θεσπρωτίας 28-29/2011 ΠοινΧρ 2013. 63 (Σύνθεση: Πολυξένη Μάρκου, Κ. Μάντζιος, Α. Τερζούδης, Εισαγγ.: Μαρία Γαζή)),

(ιστ) σε εταιρεία υπό εκκαθάριση, αν για τη διαπραχθείσα αξιόποινη πράξη κατηγορείται ο ένας από τους εταίρους και νυν συνεκκαθαριστές της, δεν είναι νομότυπη η παράσταση πολιτικής αγωγής από τον άλλο συνεκκαθαριστή, που ενεργεί μεμονωμένα, αλλά θα πρέπει σε μια τέτοια περίπτωση να ζητηθεί ο διορισμός προσωρινού εκκαθαριστή, λόγω συγκρούσεως των συμφερόντων (ΣυμβΕφθεσ 171/2003 Αρμ 2003. 406 (Σύνθεση: Αλ. Γαλάταλη, Ε. Κλαδογένης, Γ. Κατσιρούμπας, Εισαγγ.: Β. Θεοδώρου)).

Ευάγγελος Στασινόπουλος
Πρωτοδίκης Αθηνών

ΑΠ 1486/2019 Ε' Τμ.

Πρόεδρος: Διονυσία Μπιτζούνη, Αρεοπαγίτης.
Εισηγητής: Βασιλική Ηλιοπούλου, Αρεοπαγίτης.
Δικηγόρος: Ελ. Μαζαράκη.

Επιεικότερος είναι ο νόμος που στη συγκεκριμένη κάθε φορά περίπτωση οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου· δεν αποκλείεται στη συγκεκριμένη περίπτωση να εφαρμοσθεί εν μέρει ο προηγούμενος νόμος και εν μέρει ο νεότερος νόμος, με επιλογή των ευμενέστερων διατάξεων καθενός από αυτούς. Αυτεπάγγελτη εφαρμογή επιεικότερου νόμου από τον ΑΠ.

Ευμενέστερη η διάταξη του νέου άρθ. 173 § 2 ΠΚ (ν. 4619/2019) έναντι της όμοιας διάταξης του παλαιού ΠΚ.

Ελαφρυντική περίπτωση αν ο υπαίτιος έζησε σύννομα ως τον χρόνο που έγινε το έγκλημα. Κριτήριο για τη συνδρομή της ελαφρυντικής αυτής πε-

ρίστασης είναι η σύννομη ζωή του υπαίτιου, που υπάρχει όταν αυτός δεν έχει διαπράξει αξιόποινη πράξη, παραβιάζοντας επιτακτικούς ή απαγορευτικούς κανόνες δικαίου, του λευκού ποινικού μητρώου μη όντος του μόνου αποδεικτικού στοιχείου για την κατάφαση της περίπτωσης αυτής, του δικαστού δυνάμενου να κρίνει στο πλαίσιο που ορίζεται από το άρθ. 178 ΚΠοινΔ. Η διάταξη του άρθ. 84 § 2α του ισχύοντος από 1.7.2019 ΠΚ είναι ευμενέστερη της αντίστοιχης προϊσχύσασας διάταξης.

IV. ι) Κατά τη διάταξη του άρθρου 2 § 1 του κυρωθέντος με το ν. 4619/2019 και ισχύοντος από 1.7.2019 (άρθρο δεύτερο του ν. 4619/19) Ποινικού Κώδικα: «Αν από την τέλεση της πράξης ως την αμετάκλητη εκδίκασή της ίσχυσαν περισσότερες διατάξεις νόμων, εφαρμόζεται αυτή που στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου». Σύμ-

φωνα με τη διάταξη αυτή, επιεικέστερος είναι ο νόμος που στη συγκεκριμένη κάθε φορά περίπτωση και όχι αφηρημένα οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου αυτό δε που ενδιαφέρει δεν είναι εάν ο νόμος στο σύνολο του είναι επιεικέστερος για τον κατηγορούμενο αλλά εάν περιέχει διατάξεις που είναι επιεικέστερες γι' αυτόν και δεν αποκλείεται στη συγκεκριμένη περίπτωση να εφαρμοσθεί εν μέρει ο προηγούμενος νόμος και εν μέρει ο νεότερος νόμος, με επιλογή των ευμενέστερων διατάξεων καθενός από αυτούς και έτσι να εφαρμόζεται αφενός ένας νόμος ως προς τα στοιχεία που συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος και αφετέρου άλλος νόμος ως προς την απειλούμενη ποινή.

ii) Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 514 και 511 εδ. τελ. ΚΠοινΔ προκύπτει ότι στην περίπτωση που μετά την δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης μεταβλήθηκε το νομοθετικό καθεστώς, όσον αφορά τα στοιχεία της αξιόποινης πράξης ή και την προβλεπόμενη ποινή, κύρια ή παρεπόμενη, ο Άρειος Πάγος εφαρμόζει και αυτεπάγγελτα, κατ' άρθρο 2 § 1 του ΠΚ, το νόμο που ίσχυε από την τέλεση της πράξης έως την αμετάκλητη εκδίκαση της και περιέχει τις ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο διατάξεις, εφόσον η αίτηση αναιρέσεως είναι παραδεκτή, ανεξάρτητα από την εμφάνιση ή μη του κατηγορουμένου κατά τη συζήτηση της τελευταίας (ΑΠ 130/2017).

iii) Κατά το άρθρο 173 § 2 του ΠΚ, όπως ίσχυε πριν την 1.7.2019, η συμμετοχή στην απόδραση φυλακισμένου τιμωρείτο με φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών. Με την όμοια ως προς τα στοιχεία της υποκειμενικής και αντικειμενικής υπόστασης του οικείου εγκλήματος διάταξη του άρθρου 173 § 2 του ισχύοντος από 1.7.2019 ΠΚ, προβλέπεται ποινή φυλάκισης έως τρία έτη, και συνεπώς η διάταξη αυτή είναι ευμενέστερη της προγενέστερης, καθόσον με αυτήν προβλέπεται πλαίσιο ποινής φυλάκισης από 10 ημέρες έως 3 έτη, ενώ η προηγούμενη διάταξη, που ίσχυε κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, προέβλεπε φυλάκιση τουλάχιστον 2 ετών έως 5 έτη...

VII. Στην προκείμενη περίπτωση, το Πενταμελές Εφετείο Πειραιά, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε, κατά την αναιρετικώς ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του, ότι από τα ειδικώς αναφερόμενα αποδεικτικά μέσα αποδείχθηκαν τα εξής: «Ο Π.Β.,

στις 12.12.2011 αποπειράθηκε να αποδράσει από το Κατάστημα Κράτησης των Φυλακών ... που τότε κρατείτο, ακινητοποιώντας ένα σωφρονιστικό υπάλληλο με όπλο τύπου glock. Σημειώνεται ότι τούτο το έχει αποδεχθεί και ο ίδιος. Για την υλοποίηση του σχεδίου του συμμετείχε και η κατηγορούμενη εξαδέλφη του Ε. Β., καθώς το τελευταίο διήμερο προ της 12ης.11.2011 (βλ. σχ. αναφορά στην απολογία Β. στο παρόν δικαστήριο), σε συνεννόηση με εκείνον, βιντεοσκόπησε με το κινητό της τηλέφωνο τους χώρους της εισόδου της φυλακής μέχρις αυτούς των επισκεπτηρίων (τούτο το αποδέχεται η κατηγορούμενη δια της πληρεξούσιας της δικηγόρου και ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου) και παράλληλα του παρέδωσε λάμες, προκειμένου να κόψει τον υαλοπίνακα του επισκεπτηρίου. Το δεύτερο αυτό γεγονός αρνείται δια της πληρεξούσιας της δικηγόρου ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου. Πλην όμως η συμμετοχή της με αμφότερες τις ανωτέρω ενέργειες της στο σχέδιο απόδρασης προκύπτει, παρεκτός των αναφορών του Β. και των λοιπών αποδεικτικών στοιχείων, προεχόντως από τις προανακριτικές καταθέσεις αυτής της ίδιας της κατηγορούμενης, με τις οποίες ομολόγησε τη συμμετοχή της με τους τρόπους που προαναφέρθηκαν, στην αναφορά δε και επιβεβαίωση του περιεχομένου αυτών (προανακριτικών καταθέσεων), συναινέσε με δήλωση της και η ίδια ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου (βλ. σχ. εκκαλούμενη απόφαση με τα πρακτικά αυτής). Συνακόλουθα αυτών πρέπει κατά την ομόφωνη κρίση του δικαστηρίου, να κηρυχθεί ένοχη, όπως και πρωτοδίκως...». Ακολούθως, κήρυξε ένοχη την κατηγορούμενη του ότι: «Σε μη ακριβώς προσδιορισμένο χρονικό σημείο που τοποθετείται στο τελευταίο διήμερο πριν τη 12η.12.2011, οπότε έλαβε χώρα η απόπειρα απόδρασης του κρατούμενου Παναγιώτη Β. από το Κατάστημα Κράτησης ..., συμμετείχε σ' αυτήν. Ειδικότερα, στο χρόνο αυτό στον ..., αφενός βιντεοσκόπησε με το κινητό της τηλέφωνο τους χώρους από την είσοδο της φυλακής έως το χώρο του επισκεπτηρίου και το επέδειξε στον κρατούμενο Π. Β. και αφετέρου παρέδωσε σε αυτόν λάμες προκειμένου να κόψει τον υαλοπίνακα του επισκεπτηρίου».

VIII. Με αυτά που δέχθηκε το Δικαστήριο, διέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφασή του, όπως το σκεπτικό και το διατακτικό της αλληλοσυμπληρώνονται, την απαιτούμενη από τα άρθρα 93 παρ. 3 του Συντάγματος

και 139 ΚΠοινΔ ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, αφού αναφέρονται σ' αυτήν με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά όλα τα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αποδείχτηκαν από την ακροαματική διαδικασία και συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση της αξιόποινης πράξης της συμμετοχής σε απόπειρα απόδρασης κρατούμενου, για την οποία κηρύχθηκε ένοχη η κατηγορούμενη, τις αποδείξεις, από τις οποίες δέχθηκε ότι αποδείχθηκαν τα περιστατικά αυτά, και τους νομικούς συλλογισμούς υπαγωγής αυτών στην ουσιαστική ποινική διάταξη του άρθρου 173 παρ.2 ΠΚ, η οποία δεν διαφοροποιήθηκε με το νέο ποινικό κώδικα ως προς την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του οικείου εγκλήματος, τις διατάξεις δε αυτές ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε, και δεν πιαρβίωσε ευθέως ή εκ πλαγίου, με ελλιπή δηλαδή ή ασαφή ή αντιφατική αιτιολογία, και έτσι δεν υτέρησε αυτήν νόμιμη βάση. Είναι δε αβάσιμες οι αντίθετες αιτιάσεις της αναιρεσεύσας περί εσφαλμένης εφαρμογής του νόμου, καθόσον, για την εφαρμογή της η παρ.2 του άρθρου 173 ΠΚ, που συνιστά αυτοτελές ιδίωμα έγκλημα, και απαιτείται να υπάρχει αρχή εκτέλεσης τουλάχιστον της απόδρασης, όπως εν προκειμένω, θεωρείται ως συμμετασχών στην απόδραση ο τρίτος που έλαβε μέρος κατά την προπαρασκευή της και εκτέλεση της απόδρασης. Συνεπώς, είναι αβάσιμος και ως εκ τούτου απορριπτέος ο εκ του άρθρου 510 παρ.1 Ε' ΚΠοινΔ σχετικός λόγος αναιρέσης.

ΙΧ. Ως προς την ποινή, όμως, συντρέχει περίπτωση εφαρμογής αυτεπαγγέλτως, κατά το άρθρα 2 § 1 ΠΚ και 511 εδ. γ' ΚΠοινΔ, της επεικέστερης ειδικώς ως προς τα όρια της ποινής φυλάκισης διάταξης του άρθρου 173 § 2 του ισχύοντος από 1.7.2019 Ποινικού Κώδικα, που όπως προαναφέρθηκε στη μείζονα σκέψη της παρούσας (IV) προβλέπει πλαίσιο ποινής φυλάκισης από 10 ημέρες μέχρι 3 έτη.

Χ. Α) Η επιβαλλόμενη ως άνω ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, η έλλειψη της οποίας ιδρύει τον εκ του άρθρου 510 § 1 στοιχ. Δ' ΚΠοινΔ λόγο αναιρέσης, απαιτείται να υπάρχει όχι μόνον ως προς την κατηγορία, αλλά να εκτείνεται και στους προβαλλόμενους από τον κατηγορούμενο ή τον συνήγορο του αυτοτελείς ισχυρισμούς. Τέτοιος αυτοτελής ισχυρισμός, η απόρριψη του οποίου πρέπει να αιτιολογείται ιδιαίτερω, είναι και αυτός περί συνδρομής στο πρόσωπο του ελαφρυντι-

κής περίπτωσης από τις αναφερόμενες στο άρθρο 84 § 2 του ΠΚ, αφού η παραδοχή της οδηγεί στην επιβολή μειωμένης, κατά το άρθρο 83 του ίδιου Κώδικα, ποινής, την τυχόν συνδρομή των οποίων βεβαίως το δικαστήριο της ουσίας κατά τον ακροαματικό έλεγχο κάθε υπόθεσης ερευνά αυτεπαγγέλτως. Β) Ως ελαφρυντικές περιπτώσεις θεωρούνται, κατά τη διάταξη του άρθρου 84 § 2 του κυρωθέντος με το ν. 4619/2019 και ισχύοντος από 1.7.2019 (άρθρο δεύτερο του ν. 4619/19) Ποινικού Κώδικα, μεταξύ άλλων και: i) η υπό στοιχείο α' που συνίσταται στο «ότι ο υπαίτιος έζησε σύννομα ως τον χρόνο που έγινε το έγκλημα, περίπτωση που δεν αποκλείεται από μόνη την προηγούμενη καταδίκη του για ελαφρό πλημμέλημα». Κριτήριο επομένως για τη συνδρομή της ελαφρυντικής αυτής περίπτωσης είναι η σύννομη ζωή του υπαίτιου, που υπάρχει όταν αυτός δεν έχει διαπράξει αξιόποινη πράξη, παραβιάζοντας επιτακτικούς ή απαγορευτικούς κανόνες δικαίου, του λευκού ποινικού μητρώου μη όντος του μόνου αποδεικτικού στοιχείου για την κατάφαση της περίπτωσης αυτής, του δικαστού δυνάμενου να κρίνει στα πλαίσια που ορίζονται από το άρθρο 178 του ΚΠοινΔ. Εν όψει των ανωτέρω, η διάταξη αυτή (84 § 2α) του ισχύοντος από 1.7.2019 ΠΚ είναι ευμενέστερη της αντίστοιχης προϊσχύσασας διάταξης, που όριζε ότι η υπό στοιχείο α' ελαφρυντική περίπτωση συνίσταται στο: «ότι ο υπαίτιος έζησε ως τον χρόνο που έγινε το έγκλημα έντιμη, ατομική, οικογενειακή, επαγγελματική και γενικά κοινωνική ζωή», αφού με τη νέα διάταξη διευρύνεται η δυνατότητα αναγνώρισης της ελαφρυντικής αυτής περίπτωσης, καθόσον υιοθετήθηκε το δεκτικό βεβαίωσης κριτήριο της «νόμιμης» ζωής έναντι του απροσδιόριστου κριτηρίου της «έντιμης» ζωής, που απαιτούνταν από την προϊσχύσασα διάταξη και δεν ελέγχεται πλέον η κατά το Σύνταγμα «απαρβαίαστη» προηγούμενη ατομική και οικογενειακή ζωή του υπαίτιου.

ii) η υπό στοιχείο ε', που συνίσταται στο ότι ο υπαίτιος «συμπεριφέρθηκε καλά για σχετικά μεγάλο διάστημα μετά την πράξη του, ακόμα και κατά την κράτησή του». Η σχετική διάταξη που αφορά στην ελαφρυντική αυτή περίπτωση της καλής συμπεριφοράς μετά την πράξη είναι ευμενέστερη της αντίστοιχης προϊσχύσασας, καθόσον η καλή συμπεριφορά του υπαίτιου αξιολογείται ως ελαφρυντική περίπτωση ακόμα και όταν υφίσταται τον εξαναγκασμό της φυλακής.

iii) η υπό στοιχείο δ', για την οποία η σχετική διάταξη είναι όμοια με την προϊσχύσασα, ήτοι ότι ο υπαίτιος επέδειξε ειλικρινή μεταμέλεια και επεδίωξε να άρει ή να μειώσει τις συνέπειες της πράξης του. Για να στοιχειοθετηθεί η ελαφρυντική περίπτωση της έμπρακτης μετανοίας, πρέπει η μεταμέλεια του υπαίτιου όχι μόνον να είναι ειλικρινής, αλλά και να εκδηλώνεται εμπράκτως, δηλαδή να συνδυάζεται με συγκεκριμένα περιστατικά, τα οποία δείχνουν ότι αυτός μεταμελήθηκε και για το λόγο αυτό επιζήτησε, ειλικρινά και όχι προσχηματικά, να άρει ή να μειώσει τις συνέπειες της πράξης του χωρίς να αρκεί η απλή έκφραση συγγνώμης (ΑΠ 1165/2016).

IX. Α) Στην προκείμενη περίπτωση, αναφορικά με τη συνδρομή της ελαφρυντικής περίπτωσης του άρθρου 84 § 2δ' ΠΚ, το Δικαστήριο απέρριψε το σχετικό ισχυρισμό, χωρίς αναφορά στα επικληθέντα περιστατικά, με την εξής γενική αιτιολογία για όλα τα προταθέντα ελαφρυντικά: «Πλην όμως και υπό τα εκτεθέντα νομικά δεδομένα, συνδυαζόμενα με τα ως άνω επικαλούμενα από την κατηγορούμενη, το δικαστήριο ομόφωνα κρίνει ότι δεν συντρέχουν στο πρόσωπο της οι ανωτέρω ελαφρυντικές περιστάσεις και ως εκ τούτου τα σχετικά της αιτήματα πρέπει να απορριφθούν ως κατ' ουσίαν αβάσιμα». Έτσι όμως πού έκρινε το Δικαστήριο, υπέπεσε στην εκ του άρθρου 510 § 1Δ' ΚΠοινΔ πλημμέλεια της έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας και είναι βάσιμος ο σχετικός λόγος αναίρεσης.

Β) Ως προς τις λοιπές ελαφρυντικές περιστάσεις του άρθρου 84 § 2 α' και ε' ΠΚ, συντρέχει περίπτωση εφαρμογής αυτεπαγγέλτως, κατά το άρθρα 2 § 1 ΠΚ και 511 εδ. γ' ΚΠοινΔ, των επιεικέστερων κατά τα προαναφερόμενα, διατάξεων του ίδιου άρθρου του ισχύοντος από 1.7.2019 ΠΚ.

Χ. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω πρέπει: Α) να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση ενμέρει και δη: α) κατ' εφαρμογή αυτεπαγγέλτως από τον Άρειο Πάγο των προαναφερθεισών επιεικέστερων διατάξεων (σκέψη υπό στοιχ. IV iii και Χ- Β i, ii), ως προς τις διατάξεις της για την ειμβολή ποινής για την πράξη του άρθρου 173 § 2 ΠΚ και την απόρριψη των ελαφρυντικών περιστάσεων του άρθρου 84 § 2α και ε ΠΚ, β) κατά παραδοχή του εκ του άρθρου 510 § 1 Δ' ΚΠοινΔ λόγου αναίρεσης, ως προς τη διάταξη της για την απόρριψη του ισχυρισμού περί συνδρομής της ελαφρυντικής περίπτωσης του άρθρου 84 § 2δ ΠΚ.

Σημείωση

Η ελαφρυντική περίπτωση του πρότερου σύννομου βίου στον νέο ΠΚ

Η δημοσιευόμενη απόφαση αντιμετωπίζει ζητήματα διαχρονικού δικαίου σε σχέση με την ελαφρυντική περίπτωση του άρθρου 84 § 2α ΠΚ.

Στην απόφαση επισημαίνεται ότι η διάταξη του άρθρου 84 § 2α του ισχύοντος ΠΚ είναι επιεικέστερη εκείνης του προϊσχύσαντος, καθ' όσον αρκείται στον πρότερο «σύννομος» βίο -αντί του πρότερου «εντίμου» βίου- του κατηγορουμένου. Η απόφαση επικαλείται σχετικώς την Αιτιολογική Έκθεση του νέου ΠΚ, στην οποία διαλαμβάνεται ότι υιοθετήθηκε το «δεκτικό βεβαίωσης» κριτήριο της «νόμιμης ζωής» έναντι του «αιροσδιόριστου» ομοίου της «έντιμης» ζωής.

Πράγματι, το «έντιμον» του προηγούμενου βίου υπό τον προϊσχύσαντα ΠΚ βαρυνόταν με έντονη ηθική χροιά και οδηγούσε ενίοτε τα δικαστήρια στην απόκρουση της υπό συζήτηση ελαφρυντικής περίπτωσης με αιτιολογίες που δεν ήσαν συμβατές με το πρωτόν της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και την προστασία της ιδιωτικής ζωής σε μία φιλελεύθερη πλουραλιστική έννομη τάξη (βλ. αντί άλλων, Αρ. Χαράλαμπακη, Η εξέλιξη της νομολογίας ως προς την ελαφρυντική περίπτωση του «πρότερου εντίμου βίου», ΠoinXp ΞΖ/2017, 81 επ., με παραπομπές).

Η διερεύνηση του σύννομου βίου, αντιθέτως, δεν υπεισέρχεται στην αξιολόγηση της ηθικής ποιότητας της ζωής του κατηγορουμένου επί τη βάση «κρατουσών» αντιλήψεων περί αυτής, αλλά περιορίζεται στην εξέταση της συμμόρφωσης του ίδιου προς τις επιταγές της έννομης τάξης. Με άλλους λόγους, το ελαφρυντικό δικαιούται ο υπάκουος στους νόμους, και όχι μόνον ο ηθικώς άμεμπτος κατηγορούμενος.

Σύμφωνα με την σχολιαζόμενη απόφαση, ο προηγούμενος σύννομος βίος του κατηγορουμένου αποδεικνύεται πρωτίστως με την απουσία καταδικών του για αξιόποινες πράξεις κάποιας βαρύτητας. Το δικαστήριο δεν εμποδίζεται εν τούτοις, κατά την απόφαση, να συνεκτιμήσει και άλλα αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο του άρθρου 178 ΚΠοινΔ, τα οποία ενδέχεται να οδηγήσουν τελικώς στην άρνηση της συνδρομής της εν λόγω ελαφρυντικής περίπτωσης παρά την ύπαρξη λευκού ποινικού μητρώου.

Η αρεοπαγίτικη δεν διευκρινίζει, ποια μπορεί να είναι τα άλλα -πλην του ποινικού μητρώου- αποδει-

κτικά στοιχεία που θα δικαιολογούσαν τον χαρακτηρισμό του πρότερου βίου ως συνολικώς μη συννόμου. Θα μπορούσε να υποθέσει κανείς ότι εδώ ανήκουν, επί παραδείγματι, τυχόν σοβαρά πειθαρχικά παραπτώματα του κατηγορουμένου στο πλαίσιο της άσκησης του επαγγέλματός του, τα οποία λόγω της φύσεως και της εκτάσεώς τους επιτρέπουν τον χαρακτηρισμό του *συνόλου του βίου* του ως μη συννόμου (πρβλ. και την επιχειρηματολογία του *Β. Χειρδάρη*, Το ελαφρυντικό του «σύννομου βίου», στον ιστότοπο www.dikastiko.gr, 2.9.2019).

Μόλις χρειάζεται να τονιστεί, πάντως, ότι ο χαρακτηρισμός του πρότερου βίου ως μη συννόμου

παρά την έλλειψη ποινικών καταδικών πρέπει να αποτελεί σπάνια εξαίρεση που υπόκειται σε υψηλές απαιτήσεις ειδικής αιτιολόγησης.

Σημειωτέον, τέλος, ότι η βαρύτητα της πράξης για την οποία εκώρησε η καταδίκη, δεν έχει καμία θέση μεταξύ των κριτηρίων για την κατάφαση των όρων του άρθρου 84 § 2α ΠΚ (βλ. αντί άλλων *Θ. Σάμιο*, Η επίδραση της βαρύτητας του εγκλήματος στην αναγνώριση του ελαφρυντικού του πρότερου εντίμου βίου, ΠοινΧρ ΞΣΤ/2016. 156 επ., με παραπομπές).

Ηλίας Γ. Αναγνωστόπουλος
Καθηγητής Νομικής Σχολής
Πανεπιστημίου Αθηνών

41 1/2 V2
A'

O

C